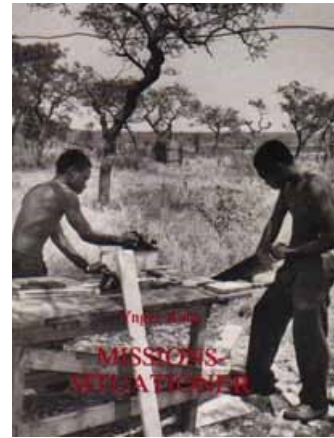

Yngve Kalin:

Missionsssituationer

"Ögonblick då evangeliet blir tydligt"

Förord

I nästan tio år fick min familj och jag förmånen att uppleva den världsvida kyrkan i en annorlunda kultur och miljö. Vi fick förtroendet att symbolisera Svenska Kyrkans gemenskap med en ung systerkyrka i södra Afrika och uppleva glädjen att bli accepterade som medarbetare i ett stort och meningsfullt arbete. Vi lärde oss mycket och fick många vänner i Guds kyrka i Swaziland. Vi fick vara med om att vidga gränserna för Guds rike genom det dagliga arbetet med Guds folk i evangelisation och diakoni.

Jag har försökt dela med mig, vad vi upplevde genom att skildra några olika missionsssituationer, då vi kom människor riktigt nära i glädje och sorg. Kan berättelserna hjälpa till att överbrygga gränser och visa, att vår uppgift att missionera och vittna om vår Herre kan utföras på många sätt, är jag mer än tacksam. I Afrika lärde vi oss att inte dela in verkligheten i en andlig och världslig sfär. Det finns bara en verklighet. Guds egen och han vill vara med oss i allt.

Jag tillägnar boken våra medsyskon i tron i Swaziland och särskilt medarbetarna i det Östra stiftet av den Evangelisk Lutherska kyrkan i Södra Afrika.

"Lovad vare Herren. Dag efter dag bär han oss. Gud är vår frälsning." Psalt 68:20

Mjöbäck, Fastlagsdagen 1992

Yngve Kalin

Familjeliv

Vi hörde hälsningen på lång väg. "Nco, nco, nco". Ja, egentligen är det inte en hälsning utan ett sätt att härma en knackning.

Det är en kvarleva från den tid, då man gick in i en hydda och man inte hade något att knacka mot. Fortfarande annonserar man sin ankomst på detta sätt, när man går i ett hus.

Mvulani satte sig genast ner i soffan vid dörren och hälsade riktigt. "Sanibonani ekhaya", följt av den viktiga konversationen, som handlade om hur alla mådde.

Vi såg, att han hade ett viktigt ärende, men det skulle vara fullständigt omöjligt att tala om det utan den inledande konversationen.

Det tog tid, innan vi förstod vilket värde, som ligger i detta. Det ger en möjlighet att pejla stämningen och se om den man vill tala med är redo att ta emot informationen man vill förmedla. Det ger också en möjlighet, att känna efter om vederbörande är beredd att diskutera, vad man har på hjärtat. Det är också fullständigt otänkbart att avhandla något viktigt utan att först sätta sig ned.

Visst tar det tid och kan verka omständligt - men som en av våra vänner lärde oss: "Ni har klockan - vi har tiden."

Efter ungefär en kvart framförde Mvulani sitt ärende. Han undrade, om Ingela ville bli hans mamma! Ja, inte bokstavligt. Han är minst tio år äldre än någon av oss. Han ville inte på något sätt bli adopterad - men han behövde en mamma.

Hans egen mamma var död sen flera år och alla äldre kvinnliga släktingar var också borta. Nu hade han ett problem hemma med sin unga fru och han ville, att Ingela skulle åka hem och tala med henne om barnens uppfostran. Han hade själv försökt. Han tyckte, hon var alldeles för sträng mot den lilla Thembi, som fick för mycket smisk.

I en situation som denna skulle han ha åkt hem till sin mamma och berättat om problemet. Sedan skulle mamman tagit god tid på sig och begett sig till sin svärdotter och talat ut om frågan.

Men nu fanns det ingen mamma eller någon annan lämplig släkting. Kunde inte Ingela ikläda sig rollen? Frun behövde någon klok kvinna, som kunde vägleda henne.

Efter många frågor från vår sida om den swaziska kulturen gav Ingela till slut med sig. Hon lovade att göra ett försök och snarast möjligt besöka Mvulanis hem strax utanför stan.

Det syntes, att Mvulani var lättad, när han långt om länge tog farväl för att åka hem och berätta för sin fru, att hon fått en ny svärmor att hålla sig till.

Några dagar senare tog Ingela med sig de minsta barnen och begav sig hem till Sipiwe. Mvulani har som många

andra byggt sig ett enkelt hus på en av kullarna utanför stan. Men till skillnad från andra hade han valt en plats ett stycke längre ut, där chansen att bli bortkörd var mindre.

Myndigheterna i stan gör halvhjärtade försök att kontrollera bebyggelsen. Ständigt är det tal om att sanera vissa områden, att ordna med tomträtter, vägar och försöka råda bot på de sanitära förhållandena. Men pengar saknas och i stället för att minska, breder stan ut sig på ett okontrollerat sätt.

Det största hotet mot Mvulanis hus var det nya kungliga palatset, som höll på att uppföras i närheten. Ett jätteområde hade reserverats och all annan bebyggelse stoppats. Visserligen låg deras hus utanför men ändå tillräckligt nära för att man skulle kunde vara riktigt säker.

Huset är byggt delvis av pålar, delvis av lera med plåttak. Vatten hämtas i en liten bäck, som flyter fram i ett hörn av tomten. Här ute finns fortfarande lite plats att odla lite majs och grönsaker intill husen.

Mvulani, som är en av predikanterna i församlingen, gifte sig sent och hade nu tre barn med sin fru, som var många år yngre.

Själw hade han vuxit upp i vår kyrka. Hans pappa hade varit evangelist i den del av Swaziland, som hamnat i Sydafrika, när gränsen drogs upp av kolonialisterna.

Frun kom från södra delen av landet och hade vuxit upp i en s.k sionistkyrka, där hennes pappa var profet och präst. Dessa samfund, av vilka det finns hundratals olika, kännetecknas av att man parar den kristna tron med många inhemska seder och bruk. Men de skiljer sig ganska mycket inbördes och medan vissa av dem lägger tonvikten på de gamla föreställningarna, där förfädernas andar spelar en stor roll, har andra mer och mer börjat orientera sig gentemot huvudfrågan av kristen tro.

Siphiwe är en härlig öppen människa, spontan och aktiv och talar utmärkt engelska. Det är lätt att tycka om henne och hon ställer alltid upp i församlingen.

När någon gifter sig, är det sed, att kvinnan ansluter sig till mannens kyrka, om han är medlem i något samfund.

Men det märktes, att Mvulani och Siphiwe hade olika bakgrund. Mvulanis föräldrar hade lagt av många traditionella seder och bruk, medan Siphiwe var uppväxt med dem.

Mvulani var mycket intresserad av det, som var nytt och ville lära av andra människor och pröva sig fram, medan Siphiwe förundrat följde med sin ovanlige man, ibland reserverat men aldrig öppet ifrågasättande. Nu hade han ordnat en ny svärmor åt henne!

Ingela hade en givande förmiddag hos sin "svärdotter." Många ämnen hann avhandlas. Frågan om barnuppfostran behandlades grundligt, riskerna med aga likaså.

Det syntes, att Siphiwe uppskattade samtalet och Ingela lärde sig också mycket på sin kant om människors sätt att tänka och om olika traditioner.

Situationen blir helt annorlunda, när kvinnorna träffas ensamma i Swaziland. När en man är närvarande, tar samtalen en annan vändning. Män umgås med män och kvinnor med kvinnor.

Efter hand övergick konversationen mera att kretsa kring all dagliga ämnen och medan Siphiwe ordnade med te och kaffe föll Ingelas blick på en artikel i en gammal Swazi Observer, som låg i ett hörn.

Hon satte sig att läsa den fantastiska berättelsen om hur det gått för tvillingarna från låglandet, vars födsel det talats så mycket om förra året och som också skrivits om i tidningen.

Det hade berättats, att en mamma fött något som liknade ett odjur eller en jätteorm, som hade förfärat alla. Med någon hade tagit sig före att döda odjuret och sprätta upp det och inuti funnit de två välskapta barn!

Nu stod det i tidningen, att barnen fyllt ett år och mådde bra och att de inte fått några men av sin märkliga födsel!

Ingela log, när hon läste artikeln och kunde inte låta bli att säga till Siphiwe, att hon tyckte historien verkade fantastisk och undrade vad som verkligen hade hänt vid förlossningen.

Siphiwe log också, men Ingela förstod snart, att det var ett välvilligt ursäktande leende.

"Det är ju självklart, att du tycker det hela är konstigt," sa hon. "Du kan ju inte veta något om sådant, för sånt händer ju inte i ditt land och många andra länder." Hon förstod så väl, att det var svårt att fatta för en utomstående och man kunde inte begära det heller.

"Du kan ju inte veta något, som du inte har erfarenhet av!" slutade hon.

Ingela hade mycket att fundera på, när hon tog farväl av sin nya svärdotter. Men lovade att snart besöka henne igen.

Begravningen

Aldrig tidigare hade det varit någon form av poliskontroll på den här vägen i slummen vid Hill Top i utkanten av Mbabane. Nog hade det kunnat behövas, framförallt de oroliga och stökiga fredags- och lördagskvällarna, då ölet flyter i strida strömmar på bakgårds-krogarna. Många män går dit direkt efter arbetet och kommer inte hem förrän på småtimmarna. På fredagarna får de flesta lön, så många är ordentligt berusade och ofta blir det slagsmål, bråk och oreda.

Lerhusen ligger tätt intill varandra, huller om buller. På sommaren, när det regnar, är vägarna som en enda lervälling, stigarna mellan husen glashala.

Tusentals människor trängs ihop. Många är arbetslösa eller sysselsätter sig med än det ena än det andra för att få i hop till födan dag för dag. Genom den fruktansvärda bostadsbristen tvingas också de, som har ordnade, hyfsade arbeten, att hyra in sig hos någon i slummen.

Men nu stod de där, fyra poliser, kraftigt beväpnade med maskingevär i händerna och med en polisbil parkerad tvärs över vägen. Två stora strålkastare lyste upp hela vägbanan och i bakgrunden hördes en bensingenerator.

Jag hade läst i tidningen att nu skulle polisen ta i med hårdhandskarna mot den stigande kriminaliteten och framförallt mot biltjuvarna. Det var allmänt bekant att flera ligor eller syndikat opererade i hela regionen. Bilar stals i Sydafrika och Swaziland och smugglades sen över gränserna nattetid och såldes i Mocambique och Zambia.

Klockan var halv fyra på natten och det syntes, att poliserna var förvånade att se en ensam präst i en pick-up, som var ute och körde fram på småtimmarna. I och för sig var bilen en av de mest begärliga stöldobjekten genom att den tillhör en av de vanligaste modellerna, men den var tydligt märkt med kyrkans namn på dörren och när jag förklarar mitt ärende, att jag skulle på begraving i hövdingkraalen i Siphocosi utanför stan, lät de mig passera.

Jag körde vidare i nattmörkret och undrade, vad som väntade mig. Ett par dagar tidigare hade jag tillsammans med

församlingens bönekvinnor besökt kraalen för "att gråta," som det heter på siswati. Det sker alltid, när någon har dött. Släktingar, vänner och grannar besöker i tur och ordning den dödes hem för att visa sitt deltagande. Man går in i huset eller hyddan i rum, där alla möbler tagits ut och golvet endast är täckt med bastmattor.

Det är viktigt att ta av sig skorna och sedan sätter man sig ner på golvet och sjunger och ber med några av de anhöriga. En del säger några tröstande ord, innan man lämnar en gåva till begravningen på ett fat, som brukar stå i ena hörnet.

Jag hade träffat prins Simon, som fungerade som hövding i Siphocosini efter det att hans bror avlidit för några år sedan. Den nye hövdingen var fortfarande för ung för att utöva sitt ämbete.

Vi hade suttit ner och resonerat om begravningen. Den avlidna var medlem i vår församling och jag kände henne väl. Vi hade besökt henne flera gånger under hennes sjukdomstid. Hon blev omkring 40 år gammal.

När hon först blev sjuk, hade hon varit rädd för att besöka sjukhuset eftersom hon anat, att det skulle behövas en operation. När hon väl hade fattat mod och blivit övertygad om att gå, hade hon blivit upplyst, att det var för sent och blivit hemskickad igen. Hon hade tagits till en syster, där hon hade dött under svåra plågor.

Hon hade varit gift med en av den gamle hövdingens söner, som själv var död. Men som en "inkosikati", en ingift kvinna i den kungliga familjen, skulle särskilda begravningstraditioner tillämpas. Jag visste lite om dem.

Begravningen ägde rum på natten och om det var en man, som skulle begravas, avslutades allt, innan solen gick upp medan en kvinna skulle gravsättas i gryningen. Prins Simon bad mig att komma i god tid före gryningen natten till söndag.

Jag körde vidare i mörkret på den skakiga, slingriga grusvägen, som ledde ut ur stan. Det var bekmörkt men genom den öppna bilrutan hördes ljuden från den afrikanska natten med spelande cikador och andra insekter.

Någon kilometer från Embo, hövdingakraalen, såg jag de första människorna gående på vägen. De var på väg till begravningen och jag stannade vid flera tillfällen och tog upp allt fler och fler på flaket, så att det till slut inte rymdes fler.

När vi kom fram till kraalen, möttes jag av några av kvinnorna i vår församling iklädda sina typiska uniformer d.v.s. en svart dräkt med stor vit krage och en vit huvudbonad.

Det vimlade av människor överallt och på avstånd hörde jag att någon predikade och när rösten tystnade, tog sången vid.

Jag lotsades fram mellan hyddorna fram till ett av husen framför vilket man spänt upp några presenningar. Några gaslampor lyste upp framsidan och utefter husen stod en rad stolar på vilka alla traktens pastorer och predikanter från alla upptänkliga samfund satt.

Där satt den anglikanske swaziske prästen i sin fotsida prästrock sida vid sida med de så kallade sionistiska profeterna och biskoparna, små swaziska oberoende sekter eller kyrkor, beroende på hur man bedömer dem. En var klädd i blått och vitt, en annan i rött med någon slags kedja runt halsen. Där satt pingstvännen i prydlig västerländsk kostym, sida vid sidan med pastorn från "The Free Swedish Bantu Church", en utbrytning från Svenska Alliansmissionen för många år sedan.

Jag visades fram till en ledig stol och hade inte suttit många minuter, förrän prins Simon ställde sig upp. Genast blev det knäpp tyst som alltid, när hövdingen eller hans representant skulle tala. De, som stod upp, sjönk genast ned på huk och lyssnade uppmärksamt.

Prins Simon tackade alla präster och pastorer som svarat för "umlindzelon", ett ord som ordagrant betyder väntetid och som i det här sammanhanget syftar på förberedelsegudstjänsten. Gudstjänsten hade börjat föregående kväll vid 10-tiden och pågått hela natten.

Han tackade för enigheten, som rådde i hans hövdingdöme och som manifesterats genom att alla samfund slutit upp och förklarade sen, att eftersom den avlidna tillhörde den lutherska församlingen och hennes egen präst nu kommit, så kunde den egentliga begravningen börja.

Jag följde, att han nu lämnade över ordet till mig, men jag var inte riktigt säker på vad han menade. Skulle jag bara predika och skulle sedan han på sedvanligt sätt skicka i väg ett följe av män upp i bergen för att ordna med gravsättningen? Lika välkomna som de kristna var att delta vid det som försiggick i hemmet lika ovanligt var det, att de fick följa med upp i grottorna på bergssidan, där de kungliga gravsattes.

Jag hade inte tid att fundera över vilket utan reste mig upp för att predika. Med en ficklampa i handen kunde jag till nöds läsa ur mitt koncept. Det var fortfarande mörkt ute och jag kunde bara ana de hundratals människorna, som satt ute i mörkret.

Det gick ett sus genom församlingen, när de hörde, att jag predikade på siswati. De allra flesta var inte medlemmar i vår församling och kände mig inte.

Efter ungefär tio minuter satte jag mig ned, men prins Simon gav mig ett tecken, att jag skulle fortsätta, så jag fortsatte med begravningsritualet.

Jag och några stycken gick in i hyddan där den dödas kista stod, omgiven av sittande kvinnor, som trängdes i halvmörkret. Kistan var stängd, vilket betydde att allt var färdigt. Jag bad en av de andra pastorerna att läsa utfärdsbönen och medan alla sjöng, bars kistan ut genom den trånga dörren och sattes ned utanför.

Vid alla begravningar är detta ett dramatiskt ögonblick. De kristna brukar oupphörligt sjunga för att förhindra att någon av männen med hög röst ska börja åkalla förfädersandarna.

Men den här gången tystnade sången tvärt, när prins Simon reste sig upp. Ingen vågade trotsa hövdingen och jag undrade vad som skulle hända. Alltid tilltalas förfäderna med djup respekt och ofta med fruktan. Dödsfallet skall rapporteras till dem och de uppmanas vördnadsfullt att ta emot den avlidne.

Men prins Simon talade på ett sätt som jag aldrig någonsin förut hört. Han började sedvanligt med att adressera alla Dlamini-andar respektfullt, men sen följde något mycket märkligt.

Det hela började mer och mer likna en predikan.

Till förfäderna rapporterade han, att hemmet än en gång drabbats av sorg efter detta svåra dödsfall.

"Men, sa han, "den som vi överlämnar till er denna dag dog i tron på sin Frälsare och Herre, Jesus Kristus. Vi är inte rädda, vi vet att hon vilar i hans starka händer."

Jag trodde knappt min öron men fortsatte som vanligt, när han slutade. Några män började bära kistan ut ur kraalen. Det var fortfarande kolmörkt, när vi stannade första gången efter ett femtiotal meter för att byta bärare.

Det är sed, att varje gång processionen stannar, skall ett bibelord läsas och jag hade svårt att se i Bibeln, men någon passade påpassligt på att ge mig en ficklampa.

Alla i den kungliga familjen stannande kvar hemma, men vi var flera hundra personer, som började den långa vandringen upp mot bergsslutningen. Vi stannade med jämna mellanrum för att de långsammaste skulle hinna ifatt

oss. Hela tiden växlade bärarna.

Långsamt började det ljusna. Stigen blev allt smalare och stigningen allt större. En del gav upp eller kom långt på efterkälken.

Det var kyligt i morgonluften och till slut gick stigen så brant uppåt och vegetationen blev så tät, att det blev svårt att manövrera sig fram.

Efter en dryg halvtimme nådde vi fram till graven. Grottan var knappt synbar på lite avstånd, och bara några få kunde få plats på avsatsen utanför. På ena sidan i den låga grottan var en grav grävd. På andra sidan syntes spår av gamla gravar. Man kunde också se, att det fanns flera skrevor och små grottor på bergssidan.

I samma ögonblick som solen visade sig över berget på motsatta sidan, sänktes kistan långsamt i graven. Männen fick sitta på huk för att klara av att sätta ner kistan ordentligt. En av männen hoppade ner i graven och rullade ut en bastmatta över hela kistan, innan man bad mig komma in.

Jag kunde inte stå upp utan halvlåg framstupa med mitt röcklin och min stola kasandes på marken över den öppna graven och tog från jordhögen tre händer mull och förrättade begravningen. "Av jord har du kommit, jord skall då åter bli. Jesus Kristus, vår Frälsare, skall uppväcka dig på den yttersta dagen."

När jag var färdig började de församlade sjunga: "Gud välsigna vår utgång och vår ingång".

Männen satte genast igång med att fylla igen graven. Alla, som kunde, hjälptes åt. Jag gick ut ur grottan och tittade på den uppgående morgonsolen. Det var en hisnande skönhets-upplevelse. Kunde ett symbolspråk vara tydligare?

I gryningen slöts graven: "Och det skall inte mer bli natt...ty Herren skall lysa över dem." "Ty Herren Gud är sol och sköld. Herren ger nåd och ära, han vägrar inte dem något gott, som vandrar i ostrafflighet."

Förlossningen

Evangelisten hade gått upp till skolan för att ringa. Skolan i Embo var en av de få platserna ute i Siphocosini, där man kunde få låna en telefon i nödfall och om man stod på god fot med rektorn.

Jag hörde hans röst på den dåliga linjen, men jag förstod inte riktigt, vad han sa. Så mycket förstod jag, att han ville, att jag skulle komma så fort som möjligt och att någon, som hette Lindiwe, var döende - men vad som hade hänt, kunde jag inte riktigt förstå på siswati. Jag lämnade över telefonluren till John, en swazisk prästkandidat, som av en tillfällighet var med i rummet.

John talade en god stund med evangelisten och när han lagt ner luren, förklarade han situationen för mig.

Jo, Lindiwe, en ung flicka var svårt sjuk, närmast medvetlös, och församlingen ville nu, att jag skulle komma eftersom hon kunde dö i vilket ögonblick som helst. När jag frågade John, vad hon hade drabbats av drog an lite på det och sa sen:

"Evangelisten sa, att hon är besatt" Det var de orden, jag inte uppfattat på siswati, eftersom han använt en omskrivning som närmast betydde: "Hon är angripen av djur." John lovade att åka med mig och vi skyndade iväg. Siphocosini ligger endast några mil utanför staden så vi var där inom en timme.

På vägen frågade jag om Lindiwe var den unga flickan, som bodde nära kyrkan och som jag lärt känna lite grann. Någon månad tidigare hade hon stolt visat upp två ormar, som hon slagit ihjäl utanför kyrkan en söndagsmorgon.

Jag kände henne inte närmare, men jag drog mig till minnes, att jag senaste gången vi träffats noterat, att hon inte mådde bra och jag hade uppmanat henne att besöka sjukhuset.

John bekräftade, att det var just hon. Hon kunde väl vara omkring 20 år och hon bodde hos en gift syster.

När vi kom fram till kraalen, hade många människor samlats där. Vi talade en stund med evangelisten, som berättade, att Lindiwe nu varit medvetlös i mer än ett dygn och man visste nu inte, vad man skulle göra. Vi förstod, att man konsulterat någon medicinman. Det var han, som hade ställt diagnosen, att hon var besatt, angripen av en ond ande.

Medan vi talade, bar man ut henne ur en av hyddorna och la ner henne framför fötterna på mig. Hon var helt förändrad, avmagrad, och när jag kände på kinden, kändes den nästan sträv och stel.

Jag tittade på John och John tittade tillbaka. Man väntade, att vi skulle göra något så jag sa till John att uppmana folket att sjunga.

Någon tog upp en bibelvisa och jag böjde mig ned över flickan och bad. Jag bad en god stund och sedan talade jag till henne så bara hon hörde.

"Jag ser att du är rädd, men var inte orolig. Vi ska försöka hjälpa dig. Vi ska se till, att du ska få komma till en läkare. Gud skall rädda dig."

När jag slutat, slog hon upp ögonen och tittade sig långsamt omkring. Hon nickade, att hon förstått, vad jag sagt.

Jag reste mig och gick bort till evangelisten och sa, att hon omedelbart måste tas till sjukhus. Hon måste få vård genast, annars kunde hon dö i vilket ögonblick som helst.

Evangelisten förstod genast vad jag sa och gick för att tala med de anhöriga. De dröjde inte länge förrän han var tillbaka och sa, att de inte kunde gå med på att hon togs till Mbabane sjukhus.

"Där dör man bara", säger de. "Det är bättre, att hon får dö här hemma, där de kunde sköta henne.

"Men om vi tyckte, att hon måste till en läkare, var det bättre att åka till kliniken i Mhlambanyatsi, där det finns en läkare." Dit fick vi ta henne, om hennes syster och någon till fick åka med.

Vi gick med på deras förslag. Vi visste om sjukhusets dåliga rykte och det verkade förståndigt, att se om vi kunde få tag i en läkare i Mhlambanyatsi.

Man hjälptes åt att lyfta in Lindiwe i baksätet i bilen. Hon låg sidledes i knät på sin syster och två andra äldre kvinnor, som utsetts att följa med.

Efter en knapp halvtimme nådde vi kliniken, som sköts av ett stort skogsbolag och är till i första hand för deras anställda.

Lindiwe kunde på stapplande ben gå in, innan hon utmattad föll ihop på en brits i ett behandlingsrum. En sjuksköterska tog hand om henne och vi växlade oroliga blickar.

När hon låg ner, syntes det tydligt. Det var uppenbart att flickan var gravid i ett långt framskridet skede.

"Det finns ingen läkare här", förklarade sjuksköterskan.

"Hon har gått för dagen och kommer inte förrän i morgon eftermiddag, men Lindiwe kan inte stanna här. Hon måste till sjukhus. Hon kan dö i vilket ögonblick som helst eftersom hon verkar helt uttorkad."

Vi kallade in systemen och de andra kvinnorna och sjuksköterskan fick förklara situationen. Men kvinnorna skakade

oroligt på huvudet och sa, att vi först måste åka hem och fråga om lov. De hade ju sagt, att vi inte fick ta henne till Mbabane.

"Där dör man ju bara", upprepade de.

Men sköterskan gav sig inte. Hon förklarade än en gång, att om de *inte* tog Lindiwe till sjukhuset så skulle hon helt säkert dö. Det fanns ingen annan möjlighet.

För att liksom understryka allvaret satte sig den swaziska sjuksköterskan ner och skrev ett brev, som vi måste lämna in på sjukhuset.

Kvinnorna började förstå, hur allvarlig situationen var och när vi kommit ut i bilen igen sa de, att vi måste skynda oss hem igen för att fråga om lov och sedan ta Lindiwe in till stan.

Vi återvände till Siphocosini och John gick in till de anhöriga och förklarade situationen. De verkade fortfarande mycket tveksamma med gav till slut med sig. Han kunde visa brevet från sjuksköterskan och de såg också, hur otåliga vi var. Till slut sa en av männen, att de överlämnade Lindiwe i mitt ansvar.

Vi gav oss iväg igen och när vi till slut nådde fram till sjukhuset var det redan kväll.

Vi ledde in Lindiwe i akutrummet, förbi en lång kö av människor, där två sjuksköterskor tog emot. De såg förskräckta ut när de såg hennes tillstånd och hur hon kollapsade på en bår.

"Hon verkar alldeles uttorkad", sa en av dem till mig och kände på hennes vad.

"Hon kan dö i vilket ögonblick som helst," fortsatte hon otåligt.

"Vi vet det", försökte jag säga, men den förtvivlade sköterskan sa, att just nu kunde de ingenting göra. Läkarna hade gått hem och jousen skulle nog inte komma på en timme. Hon hade ett telefonnummer att ringa, men det brukade inte fungera. Så det var bara att vänta.

Vi var inte förvånade. Det var inte första gången, vi tagit in någon på sjukhuset och blivit sittande. Visserligen brukade sjuksköterskorna behandla det mesta på egen hand, men det här vågade de sig tydligen inte på.

Lindiwes syster satt inne hos henne, medan vi andra vandrade fram och tillbaka. Till slut dök en läkare upp och det dröjde inte många minuter, förrän han kallade in mig.

Han hade beordrat, att de genast skulle sätta in dropp. Han förklarade, att läget var mycket kritiskt, antagligen hade hon inte ätit eller druckit på flera dagar. Det fanns också tecken på att hon hade lunginflammation och han frågade om vi visste, att hon var gravid.

Vi nickade, att det visste vi och systemen berättade, att Lindiwe innan hon fallit ihop, betett sig så konstigt.

Systemen stannade kvar, när behandlingen sattes igång och när hon lades in på den överfulla avdelningen, med 40 patienter i varje rum.

Mellan varje säng sitter eller ligger de anhöriga. Det är otänkbart att lämna någon anhörig ensam en längre stund. Två biträden ansvarar för hela salen hela natten. Många är svårt sjuka och behöver ständig tillsyn och de anhöriga fick ta på sig det ansvaret.

John och jag skjutsade hem de övriga kvinnorna och vi rapporterade för evangelisten, att Lindiwe var inlagd på sjukhuset och att hennes tillstånd var mycket kritiskt.

Nästa dag besökte jag sjukhuset för att tala med Lindiwe. Hennes tillstånd var mycket bättre och det märktes, att behandlingen hade haft avsedd effekt. Hon låg fortfarande i dropp och hade fått antibiotika för lunginflammationen.

Men trots allt detta såg jag, att hon inte mådde bra. Hon ville ögärna tala och verkade fortfarande skrämmd och rädd. Jag försökte tala med systemen men fick inga klara besked. John och jag talade länge om situationen, men visste inte, vad vi skulle göra. John gjorde också ett försök att få reda på mer genom att kontakta evangelisten och även tala med andra. Det var uppenbart att grannar och även människor omkring henne var helt övertygade om, att hon var besatt. Hon var inte den flicka de kände och några talade rent ut och sa till John, att de måste finnas ett samband med ormarna, hon dödad, och hennes besatthet.

Vi fortsatte att besöka Lindiwe på sjukhuset och vi såg en förbättring rent fysiskt varje dag. Mer och mer började vi ana, att orsaken till hennes tillstånd fanns att finna i barnet hon väntade.

Till slut frågade vi systemen rent ut, om det var något, vi inte visste och som vi måste få veta för att kunna hjälpa.

"Var det någon, som hotat henne?" "Vem var far till barnet?"

Men systemen kunde inte hjälpa oss mycket. Hon sa, att Lindiwe vägrade att tala om det och det hade aldrig hänt förut...

John och jag tittade på varandra. Vad menade hon med att det aldrig hade hänt förut. Vi visste, att liksom många andra unga flickor hade Lindiwe ett barn tidigare, men nu fick vi veta, att det inte bara var ett utan två barn, som systemen hade tagit hand om.

Vi började ana ett samband. John hade berättat för mig att enligt swazisk tradition var det mycket ovanligt att systemens man gått med på att ta på sig ansvaret för hennes släktingar. Det normala skulle ha varit, att en broder eller någon annan manlig släkting trätt in. Men nu hade Lindiwe fått bo med sin syster och hennes man med sina barn.

Vi frågade systemen om saken och uttryckte vår uppskattning för vad hon och hennes man hade tagit på sig i god kristlig anda.

"Jo,"sa systemen, det hade gärna vilja hjälpa Lindiwe, men hennes man hade förklarat, "att nu fick det vara nog."

"Förra gången hon blev med barn, hade han sagt, att skulle det hända igen, så skulle han köra henne på porten."

Undra på, att Lindiwe var vettskrämmd. När hon alltså märkt, att hon blivit med barn igen hade hon försökt dölja det så länge som möjligt genom att svälta sig, men till slut hade det inte gått längre utan hon hade kollapsat.

Hennes grubblande över vad som skulle hända med henne hade uppfattats som att hon förändrats och betett sig konstigt. Hon kunde också i hemlighet ha besökt en medicinman och vad han gjort med henne eller intalat henne var omöjligt att sia om.

Äntligen hade situationen klarnat. John begav sig genast för att tala med evangelisten och systemens man för att få historien bekräftad.

När han återvände, berättade han, att det var precis som systemen sagt och att han också haft ett längre samtal med systemens man, som lovat att komma in till sjukhuset för att tala med Lindiwe.

John hade sagt till honom, att det var det enda, som kunde hjälpa henne. Han var i sin fulla rätt att säga i strängaste ordalag, att han ogillade vad som hade hänt och att hon svikit deras förtroende men också att de som kristna förlät henne och att hon fick komma tillbaka hem igen.

Systemens man gjorde som John hade kommit överens med honom om och när vi besökte Lindiwe nästa gång, var allt förändrat. Vi kunde se henne le och skratta igen.

Hon hade också berättat för systemen och hennes man vem som var far till barnet. Det var en man, som hon umgåtts

med i hemlighet en tid och som lovat att gifta sig med henne.

Efter en tid blev hon utskriven från sjukhuset och återvände hem och John och jag kunde andas ut. Vi trodde, att det var slutet på en besvärlig historia men - visade det sig. Det var bara början.

Vi hörde ingenting från Siphocosini på någon månad och utgick från, att allt hade rätt ut sig. Men en morgon stod evangelisten vid min grind och berättade, att Lindiwe fött sitt barn men att hon vägrade att befatta sig med det.

Släktingarna hade antagligen tagit henne till en medicinman och nu vistades hon i ett annat hem i församlingen. Han bad mig komma ut och se, om jag kunde göra något. Lindiwe vägrade att tala med någon och han ville att jag skulle göra ett försök.

Vi begav oss genast i väg och när vi nådde fram till kraalen, där hon skulle vara, var hon inte där. Men det dröjde inte länge förrän en grupp människor kom längs vägen med Lindiwe sittandes i en skottkärra med rakat huvud. Jag såg, att evangelisten skakade på huvudet men frågande honom inte varför. Jag visste, att det rakade huvudet kunde betyda att man menade, att hon var besatt eller till och med en häxa, men det kunde också ha en annan innebörd.

Vi frågade inte varifrån de kom men förmodade, att de varit antingen hos någon profet eller medicinman. När de kommit in på gårdsplanen, hjälpte de henne ur skottkärran och bar försiktigt in henne i en av hyddorna.

När jag satte mig ner på golvet på några bastmattor och filter, såg jag ett nyfött barn ligga där. Jag förstod, att det var Lindiwes barn. Det låg där hjälplöst och till synes övergivet.

Jag försökte tala med Lindiwe, men det gick väldigt trögt. Jo, systemens man hade hållt sitt löfte, men situationen hade blivit för mycket för henne. Hon var olycklig och barnet orkade hon bara inte tänka på.

Jag hade hört talas om moderskapsneuroser och förmodade, att de kunde förekomma i alla kulturer. Vi kallade in släktingarna och vi bad, men vi kände oss alla nedstämde. Jag förstod, att Lindiwe behövde få hjälp men visste inte riktigt hur.

När jag kom tillbaka till stan, ordnade vi med att någon åkte ut till Siphocosini med modersmjölksersättning och lite andra saker till Lindiwes barn.

Vi återvände några dagar senare och fick av evangelisten veta, att systemens man tagit barnet och begett sig till den kraal, där den man bodde, som Lindiwe utpekade som fadern.

Han hade förklarat situationen och sagt, att mamman inte kunde ta hand om barnet och sedan begivit sig hem igen.

Jag såg frågande ut, när evangelisten berättade, att barnet lämnats bort, men han förklarade, att allt var i sin ordning och att vi inte behövde vara oroliga.

Lindiwe var fortfarande svårt deprimerad och vi beslutade att försöka få tag i en läkare i stan, som kunde hjälpa oss med medicin. Vi lyckades också få henne inlagd igen och fick möjlighet att förklara hela situationen för en läkare, som gav henne psykofarmaka mot depressionen.

Långsamt såg vi en förbättring och hon kunde också skrivas ut efter någon tid. Men hon frågade aldrig efter sitt barn. Systemen berättade, att den mesta tiden satt hon bara sysslolös och verkade ointresserad av det mesta som försiggick i hemmet.

Vi besökte henne regelbundet och såg också till, att hon passade sina tider för återbesök hos läkaren på sjukhuset.

Flera månader gick och vi började också se Lindiwe mer och mer. Det var en stor dag, när hon en söndag dök upp i kyrkan. Systemen berättade, att hon blivit mycket bättre och börjat intressera sig för sina andra barn igen.

Ytterligare en tid senare, när jag var ute hos evangelisten berättade han, att Lindiwe flyttat hemifrån. Fadern till det nyfödda barnet hade kommit och hämtat henne i sällskap med några andra från sin kraal. Han hade kommit för att hämta henne som hustru och de gemensamt hade de kommit för alla arrangemangen. Att gifta sig är en omständlig procedur. Men Lindiwe hade följt med frivilligt och allt verkade vara i sin ordning. När överenskommelsen var gjord och rapporterad till hövding-kraalen och några riter utförts, skulle hon lagligen vara gift med mannen.

Det dröjde nästan ett år, innan jag såg henne igen. Hon hade flyttat flera mil i väg och kom för att hälsa på. Det var som en helt annan människa. Den unga spröda flickan hade blivit kvinna. På ryggen bar hon sitt barn, som hon stolt visade upp. Hon hade fått arbete som städerska på ett hotell. Snart skulle de ordna bröllopfesten och snart skulle hon ha barn igen...

Thabo

Plötsligt började tårarna rinna ner för kinden. I det längsta försökte han hålla emot, men till slut kunde han inte hålla sig längre. Han grät allt häftigare och en av kvinnorna, som satt bredvid honom, böjde sig fram och undrade, vad som var fatt.

Men hon förstod inte riktigt vad han sa. Han ville åka hem, sa han. Hem till Manzini...

De andra kvinnorna som satt vid bordet i klassrummet, som tillfälligt fungerade som matsal, tittade frågande på varandra. Vems var egentligen pojken, var kom han ifrån?

De hade alla tagit för givet, att han kommit i sällskap med någon av de andra på kvinnomötet för pastoratet. Där var ju folk från minst fem olika församlingar runt om staden och det var ju inte ovanligt, att någon eller några hade sina barn med sig.

Till slut reste sig Mrs Shongwe från Siphocosini upp och avbröt samtalen, som pågick vid alla bord och frågade, om det var någon, som visste, vem pojken var, som satt vid ena hörnet av deras bord.

Nej, ingen visste. Ingen kände honom. De hade alla utgått ifrån, att han kommit med någon annan. Han hade ju varit med hela morgonen, först på föredraget och sedan på bibelstudiet. Han hade suttit tyst och snäll och lyssnat vid sidan av än den ene än den andra. Alla hade sett honom men ingen visste, vem han var.

Jo, Mrs Dlamini från Ezulwini hade sett honom komma på morgonen. Han hade gått efter dem, som kom från Motjane och hon hade utgått ifrån, att han tillhörde någon av dem.

Men kvinnorna från Motjane skakade på huvudet. Han var inte från Motjane och ingen hade tagit honom med sig.

Men vid närmare eftertanke hade flera sett honom, när de vandrat de tre kilometrarna från busstationen upp till skolan, där församlingmötet skulle hållas.

Mrs Shongwe tog med sig den lille pojken, som kunde vara omkring fem, sex år gammal, och gick ut för att i lugn och ro kunna tala med honom.

Mellan snyftningarna upprepade han, att han ville åka hem till Manzini. Han kunde också berätta att han hette Thabo och bodde i Ngwane Park, som mycket riktigt ligger där. Mamma hette laMnisi och i efternamn hette han Dlamini.

Mrs Shongwe kallade på mig och vi försökte gemensamt få fram lite mer upplysningar. Vi frågade, hur han kommit

till KaShile skola. Han sa, att först hade han åkt buss och sedan gått.

Han hade följt efter tanterna i de svartvita uniformerna eftersom de hade biblar med sig.

Jag frågade, om han varit i Mbabane förut och han skakade på huvudet. Nej, han hade aldrig varit i Mbabane.

Vi blev mer och mer konfunderade. Vad gjorde en femårig pojke alldeles ensam i Mbabane? Men vi gav oss inte. Långsamt försökte vi nysta upp historien.

Hade han några syskon? Jo, en hel lång rad, som han namngav i tur och ordning. Och en av dem skulle bara köpa bullar, sa han. Vi förstod ingenting, men Mrs Shongwe börja ana ett sammanhang.

Vart var det, han skulle åka? Jo, han och hans syster, som gick i skolan och var mycke större, skulle åka till en morbror som bodde i Sicaneni - men systemen skulle bara köpa bullar och sen kom hon aldrig tillbaka.

Vi började förstå, vad som hänt. Den lille Thabo och hans syster skulle med stor sannolikhet besöka några släktingar i en annan del av landet.

De hade gått till busstationen i Manzini och systemen hade lämnat den lille i bussen när hon sprungit ut för att köpa några bullar. Medan hon var borta, hade bussen gått.

Thabo, som inte kände en människa på bussen, hade tyst åkt med hela vägen till Mbabane. När alla andra steg av, steg han också av.

I vimlet på den stora busstationen i Mbabane hade han inte vetat vart han skulle ta vägen. Han hade inte vågat fråga någon, men när han såg alla kvinnorna med biblar, som han sa, följde han efter dem. Så hade han vandrat på egen hand upp till KaShile kyrka och i regnet gått med in i klassrummet, där mötet skulle hållas. Han hade inte pratat med någon enda person ...

Vi förstod, att hans familj måste vara orolig. Det vill säga om hans syster hade vågat gå hem och berätta, att hon tappat bort lillebror. Vi var inte övertygade om att hon hade haft mod till det.

Vi gick hem till mig och ringde polisen och frågade, om någon rapporterat, att en liten Thabo Dlamini hade kommit bort. Tyvärr hade de hade inga uppgifter om något sådant men de lovade, att försöka kontakta polisen i Manzini. De tyckte, att vi skulle komma ned med honom till polisstationen så skulle de försöka sända ut en efterlysning genom radion efter hans föräldrar.

Thabo följde motvilligt med, när han hörde att vi skulle till polisen. Tanterna med biblar i de svarta uniformerna verkade vara att föredra, men när vi förklarade, att polisen skulle hjälpa honom att komma hem igen till Manzini, gav han med sig och följde med.

Vi berättade hans historia för poliserna och de försökte också själva få fram lite mer upplysningar men lyckades inget vidare. Men efterlysningar genom radion brukade ge resultat.

När Mrs Shongwe och jag lämnade polisstationen började Thabo gråta igen. Men polismannen fattade galoppen och började berömma Thabo att han handlat så klokt.

"Du gjorde alldeles rätt, Thabo, att du följde med tanterna med biblarna. Kommer man bor så ska man följa bibeln!"

Men det dröjde ända till nästa kväll innan polisen ringde och berättade, att föräldrarna kommit upp från Manzini och hämtat hem honom.

Prosten

Rösten var lugn men det märktes, att han ibland sökte ord och hade svårt att koncentrera sig. Vi satt tysta och lyssnade utan att vilja avbryta. Det vi hörde, föreföll så främmande och skrämmande, ja överkligt. Men vi visste, att det var sant.

Den kortvuxne, ganska kraftigt byggde mannen, som satt i vår soffa, var just utsläppt från fängelset ett ett av Sydafrikas s.k "hemländer." I åtta månader hade han misshandlats och torterats för ett brott han inte begått.

Efter några månader på ett privatsjukhus i Cape Town hade han återförenats med sin familj och kommit till Swaziland för att återhämta sig. Han bodde hos vår egen prost i Manzini, som var en gammal vän sedan tidigare.

"Det värsta av allt var att vissa av mina torterare till och med var medlemmar i någon av mina församlingar," berättade han.

"De uppträdde som vilddjur i sitt smutsiga hantverk, men ju mer en människa får lida, desto svårare är det att hata", sa han.

"Jag tackar Gud, för att jag överlevde men ännu mer, att jag klarade mig i från att känna hat och bitterhet".

Prosten Simon Farisani talade eftertänksamt samtidigt som hans två små flickor kröp omkring på golvet och lekte med våra barn.

"Innan jag blev fängslad för tredje gången, kunde jag fortfarande nacka en kyckling eller slå ihjäl en orm. Nu kan jag inte döda. I fängelset kunde jag inte döda ens en myra, eftersom varje myra var en vän, ja de enda vännerna jag hade."

Som student och ung präst hade Farisani varit aktiv i kampen mot apartheid och även varit ordförande i organisationen Black Peoples Convention.

Under dessa år hade han blivit arresterad två gånger bl.a för att han predikat att "rasåtskillnad är Djävulens politik".

Den ena gången hade han blivit torterad genom att hängas ut genom fönstret i benen från tredje våningen på en polisstation. Samma år arresterades han på nytt och tillbringade fyra månader i en ensamcell i fullständig isolering. Men det hade bara varit en försmak till vad som väntade den 35-årige kontraktsprosten från Venda i norra delen av Sydafrika.

Missnöjet mot apartheid-politiken och förhållandena i det s.k hemlandet för de svarta och de styrande där, kanaliserades genom kyrkan. Allt annat motstånd bröts ned och eftersom Farisani var ledare för den största samfundet i Venda, kom han på mer än ett sätt i skottlinjen.

Vi hade svårt att riktigt förstå och kunna smälta allt, vad han berättade. Det verkade fullständigt ofattbart, att detta kunde hända så nära oss, men utan att tveka försökte han besvara alla våra frågor. Han blev aldrig upphetsad eller irriterad och kunde ibland le och till och med skratta åt någon detalj i sin berättelse, men snabbt kom allvaret och eftertänksamheten tillbaka. Ibland fick hans dova djupa röst liv, när han skulle understryka något eller analyserade vad som hänt.

Det, som han berättade, verkade vara ljustår i väg eller som hämtat från en mardröm. Men allt hade utspelat sig i vår omedelbara närhet, i grannlandet, som man körde in i 18 kilometer från Mbabane. Med stor sannolikhet pågick det som han nu berättade i flera fängelser just i den hör stunden.

Listan på personer som dödat i fängelseceller var till synes utan slut. Efter ett sprängattentat mot en polisstation året före hade hemlandspolisens i samarbete med sydafrikanska polisen arresterat en rad människor, av vilka flera också hade olika positioner i kyrkan. Utöver Farisani själv hade två andra präster, den ene svårt handikappad av polio, och några lekmannapredikanter gripits i olika omgångar.

Vid själva attentatet mot polisstationen hade Farisani själv varit i Johannesburg för ett sammanträde med kyrkans centralstyrelse.

En av predikanterna Tshifhiwa Moufhe, en lärare, misshandlades så svårt av poliserna när han greps att han avled under färden till polisstationen.

Farisani själv greps två dagar senare, anklagad för att planera en hämndaktion mot polisen på grund av predikantens död.

"De visste själva att de ljög och än värre blev det, när de försökte få till det, att jag själv varit med om att överfalla polisen tidigare. De visste ju, att jag varit i Johannesburg vid attentatet och hur Phaswane skulle kunnat anfalla en polisstation på sina kryckor var också svårt att bevisa, log Farisani.

De två andra prästerna släpptes också snart efter stora protester, men för Farisani började en tid, han helst ville glömma.

När han nekade att skriva ett brev till sin fru Regina och sin biskop och säga, att han flytt till Mocambique, började tortyren. Han blev sparkad och misshandlad över hela kroppen. Håret och skägget slets av tuss för tuss. Misshandeln kände inga gränser och han var medvetlös i långa perioder.

När han vaknade upp tvingades han torka upp blodet från golvet, innan misshandeln började på nytt. Det hela pågick i månader med olika intensitet.

Han fördes också till ett annat fängelse, där man gav honom el-chocker. Ibland lämnades han hängande upp och ned från taket i flera timmar.

Många av torterarna hånade honom med att sjunga: "Halleluja, Prisa Gud". "Du prosten, var är nu din Gud? Bed till honom, så att han räddar dig."

"Till slut orkade jag inte mer utan kollapsade," berättade han.

"Jag bad till Gud att få dö och jag skrev under allt vad de anklagade mig för. Jag var besegrad, men djupt i mitt inre tänkte jag, att om Gud ville låta mig leva och föra mig tillbaka till livet utanför skulle jag berätta sanningen. Jag skulle inte undanhålla något. Jag skulle berätta sanningen in i minsta detalj."

Efter en hjärtattack och starka internationella protester blev Farisani till slut överaskande frigiven. Han hade då varit fängslad i åtta månader.

Efter fyra månader på sjukhus var han nu redo att berätta sin historia för världen. Swaziland var första anhalten på väg mot Europa och USA.

Snart skulle mannen i vår soffa vittna inför USA:s kongress om vad som utspelade sig i hans hemland. Skulle människor lyssna?

Kyrkorådet

Ärendet stod längst ner på dagordningen. Det var avsiktligt dolt bakom rubriken "Framställan från Mr Mabuza" för att ingen utomstående direkt skulle se, vad som skulle avhandlas.

Det var dock ingen tvekan om att det flesta ledamöterna i församlingskyrkorådet anade, vad som skulle komma. Förr eller senare måste ärendet diskuteras. Det gick inte att låtsas som om ingenting hade hänt och nu fanns ingen återvändo.

Jag föredrog ärendet så sakligt som möjligt. Jag hade några veckor tidigare haft ett långt samtal med Mr Mabuza själv och också vid några tillfällen besökt honom.

Han hade en hög post i ett av departementen och tillbringat flera år utomlands. Det senaste året hade han ofta besökt församlingens gudstjänster. Så långt var allt gott och väl och han hade nu ansökt om att bli konfirmerad och full medlem i församlingen samtidigt som hans nya fru upptogs som medlem. Hon var både döpt och konfirmerad i den anglikanska kyrkan. Det kunde synas vara en rutinfråga - men problemet var *att han redan var gift*. Som så många andra i landet hade han tagit sig en andra fru!

Han hade inte brutit mot någon av samhällets lagar. Om en man gifter sig på traditionellt sätt, kan han ha så många fruar han vill och har råd till.

Men nu hade även många, som gift sig enligt civil lag, börjat ta sig flera fruar. Det hade blivit så vanligt, att myndigheterna mer eller mindre såg genom fingrarna.

Men att frågan var känslig i kyrkorådet förstod jag snart. Till att börja med bekände ingen färg.

Diskussionen började mycket trevande som alltid i Afrika. Man är beredd att lyssna och avvaktar med att uttrycka någon bestämd mening. Man väntar på varandra och säger bara lite i taget för att på det sättet skapa enighet samtidigt som ingen blir överkörd. Omröstningar förekommer praktiskt taget aldrig. Till slut kommer det an på ordföranden att göra en sammanfattning och försöka väga ihop alla ståndpunkter.

Den förste, som yttrade sig, var en av lekmannapredikanterna. Han frågade var i Bibeln det egentligen stod, att man bara kunde ha en fru. Kung David hade flera hundra fruar hade han ju läst. Varifrån kom kravet egentligen i kyrkan, att man bara skulle ha en fru?

Vår kyrka hade alltid förkunnat det, visste han, och de gamla missionärerna hade varit mycket hårda på den punkten. Hur var det i mitt land, frågade han också. Jag svarade, att nog förekom både skilsmässa och omgifte i Sverige, men att polygami var i lag förbjudet.

Någon sköt då in, att skillnaden mellan Swaziland och Sverige kanske inte var så stor. I Swaziland kan männen ha flera fruar samtidigt medan i Sverige har man dem efter varandra. Det var enda skillnaden. Påpekandet lättade upp stämningen betydligt.

Med hjälp av våra Biblar enades vi snart om, att undervisningen i Nya Testamentet var klar. Av Jesus och apostlarnas undervisning framgick det tydligt, att det rätta sättet att leva efter Skaparens vilja var *en* man och *en* kvinna förenade i äktenskap.

Men var detta ett ideal eller ett krav för alla? Av Paulus ord om att församlingsföreståndaren skulle vara en enda kvinnas man lät det nästan som om det fanns vissa i församlingen, som verkligen hade flera fruar, men att de därför inte fick bli biskopar och präster.

Tänk, om vi var strängare än till och med Herrens apostel själv? Kan man få förlåtelse för alla andra synder utom polygami? Och var det en synd, om man inte visste bättre, när man gifte sig en andra gång.

Diskussionens vågor gick höga. Hittills hade mest männen deltagit, medan kvinnorna, som var i majoritet i kyrkorådet, mest hållit sig tysta. Men nu började de tala den ena efter den andra.

"Mrs Mabuza, den första alltså, var ju också medlem i församlingen," påpekade någon. "Och de sju tonårsbarnen, vad skulle de tänka, om pappas nya fru också fick bli medlem i församlingen?"

Ja, i och för sig vågade väl inget av barnen trotsa pappan, men det skulle säkert påverka dem, hur vi än beslutade.

Någon av kvinnorna, som var väl hemmastadd i de traditionella sederna, tog till slut orda och sa, att så vitt hon förstod, var inte den nya kvinnan en hustru ens i traditionell mening. Hon ifrågasatte om de traditionella ordningarna och ritualen hade följts. I så fall kunde kyrkorådet enkelt avslå begäran med motiveringen, att någon andra fru inte fanns och inte kunde vi bevilja medlemskap till en man, som öppet hade en ung älskarinna!

Det öppnade alla fördämningar. Hela kyrkorådet började prata i mun på varandra. Hur var det i de andra församlingarna? Nog fanns de folk, som hade både flera fruar öppet och hemligt på annat håll.

Vi insåg snart, att vi inte skulle kunna fatta något beslut samma dag. Frågan bordlades med tillägget, att jag som ordförande skulle kontakta prosten och att några av de kvinnliga ledamöterna skulle besöka Mr Mabuza's "första" fru och fråga, hur hon uppfattade situationen. Det var den allmänna meningen, att det var bäst att skynda långsamt.

Vår framställan till prosten satte igång långa diskussioner i hela kontraktet. Det visade sig att frågan om polygami var brännande på många håll och i tur och ordning behandlades den i kontraktsrådet och på ett prästkonvent, innan den till slut hamnade på stiftsstyrelsens bord.

Praxis visade sig var olika på olika håll och i de flesta församlingar kände man olust inför situationen.

Det förekom, att medlemmar i de olika församlingarna tog sig en andra hustru av många olika skäl.

En av de vanligaste orsakerna var, att den första frun inte kunde få barn. I praktiskt taget alla fall lämnade då mannen in fråga församlingen. Han visste, att det stred mot kyrkans ordning.

Så långt reglerade situationen sig själv även om man i församlingarna kände sig åderlåtna.

Det stora problemet dök i allmänhet upp efter några år. Våldigt ofta kom då mannen tillbaka och förklarade, att han på nytt ville upptas i församlingen. Han förklarade då, att han visste, att han handlat fel, men ville nu komma tillbaka.

Kyrkoråden stod då inför fullbordat faktum. Mannen hade en andra hustru och nekade man honom då medlemskap, betydde det att man i praktiken hävdade, att alla synder kan förlåtas utom den, att man tagit sig en andra fru.

Resultatet blev, att man på de flesta håll inte gjorde någonting. Männen i fråga var med i församlingarna, men frågan om medlemskapet var oklar.

Stiftsstyrelsen beslutade att utreda frågan och två präster fick i uppdrag att försöka formulera riktlinjer för församlingarna.

Teoretiskt hade de flesta kyrkorna de senaste åren, inklusive den lutherska och anglikanska, formulerat en praxis, som gick ut på att om någon, innan han blev kristen levde i polygami, skulle detta i sig inte innebära ett hinder för dop och medlemskap. Man formulerade det ungefär så, att en polygamist kunde bli kristen men en kristen inte polygamist. Det var gott och väl, men verkligheten var en annan. Problemet var ju männen, som redan varit medlemmar men ändå tagit sig en ny fru.

Stiftsstyrelsen kände sig till slut mogen att skicka ut riktlinjer till hjälp för församlingarna efter att länge ha stött och blött de båda prästernas förslag.

Man slog fast, att "polygami enligt kristen tro och praxis inte kan tillåtas i en kristen församling, dock kan en person som av olika omständigheter lever i ett polygamt förhållande vara tillåten att ta del i församlingens liv. Han eller hon kan emellertid aldrig väljas till predikant, kyrkorådsledamot eller annat ämbete i församlingen eller ha någon ledande funktion."

Kyrkorådet i Mbabane lyssnade uppmärksammat när jag läste upp de nya riktlinjerna på nästa sammanträde. Biskopen, prosten och de andra kloka hade talat, men vad det betydde för Mr Mabuza var mera oklart.

Vi frågade de båda kvinnorna, som besökt Mabusas första fru, vad de hade kommit fram till.

Svaret var entydigt. Mrs Mabuza hade utan den minsta tvekan förklarat, att om Mabuza kom undan med det här, skulle hon aldrig mer sätta sin fot i vår kyrka utan återvända till sitt eget samfund, där hon vuxit upp!

Det var klara besked. Själv hade jag träffat Mabuza några dagar tidigare. Han hade stolt kommit och lämnat in ett konfirmationsbevis i prästgården.

Sedan det förra sammanträdet hade han varit i USA på tjänsteresa för regeringen och deltagit i en luthersk församling under hela vistelsen. Där hade han varit med om konfirmationsundervisning och blivit konfirmerad, innan han återvände hem!

Flera av ledamöterna skakade på huvudet, när jag visade upp konfirmationsbetyget. Den mest frispåkige mannen Mr Mvulani undrade, om amerikanerna vetat om hans båda fruar eller struntat i det. Det vore typiskt, om de struntat i det....

Det märktes, att meningarna om vad vi skulle göra, var delade.

Vi väntade oss ett långt och svårt sammanträde men en av medlemmarna som själv råkat ut för att hennes man tagit en annan fru, trots att hon var av den kungliga familjen och kunde bära titeln prinsessa, begärde då ordet.

Hon förklarade, att hon brottats med problemet länge för att finna en lösning.

"Å ena sidan kan vi få förlåtelse för alla synder, men man kan inte bryta ett bud för hålla ett annat."

"Det går inte lösa ett problem samtidigt som man skapar nya. Mabuza får stå där med sin nya fru. Den gamla fruns rättigheter är minst lika viktiga som hans önskemål att bli medlem i församlingen. Han borde veta bättre. Vi får aldrig någon ordning i församlingarna om vi inte är klara på den här punkten."

"Vad skall våra ungdomar tänka?"

Med eftertryck sa hon till slut: "Männen i det här landet har mycket att lära sig."

Kyrkorådets kvinnor nickade bifall. Det behövdes ingen mer diskussion. Beslutet togs utan votering.

Brevet

På ytan var allt lugnt, men alla visste om det. Bakom kulisserna pågick en maktkamp av det mera bisarra slaget. Ända sedan den gamle kungens bortgång hade läget i landet försämrats. Vilka personerna var, som styrde,

förändrades månad för månad.

Den gamle premiärministern hade utmanövrerats och tvingats fly ur landet och till och med drottningmodern, som regerade i väntan på att en ny kung skulle krönas, avsattes i någon slags palatskupp.

En klick av några prinsar och deras lakejer styrde genom ett högsta råd, som egendomligt nog verkade få allt färre medlemmar.

Landet surrade av rykten och ofta var det militärkontroller på vägarna, som gjorde det svårt att ta sig fram.

Ibland hörde vi också skottlossning i grannskapet. Vad det egentligen gällde, var det alltid lika svårt att få grepp om.

Men en sak var säker. Sedan den gamle kungens bortgång hade den sydafrikanska säkerhetstjänsten gjort sig påmind vid mer än ett tillfälle. Sydafrikanska flyktingar och medlemmar i motståndsrörelsen mot apartheidregimen kidnappades eller mördades i Swaziland.

Det ryktades, att korrupta representanter för de nya makthavarna i Swaziland såg genom fingrarna eller ännu värre hade låtit sig köpas till samarbete.

När drottningmodern avsattes, demonstrerade många av landets studenter men blev brutalt nedslagna. Flera arresterades bl.a en av kyrkans ungdomsledare.

Rättegången blev en sådan fars, att domaren till slut kunde frikänna dem trots att de erkände sig skyldiga. Åklagaren kunde inte bevisa, att demonstrationen varit olaglig!

Gång på gång hände samma sak. Domstolarna frisläppte arresterade p g a undermålig bevisning. Högsta rådet började då tillgripa en undantagslag, som möjliggjorde, att personer kunde hållas fängslade i 60 dagar utan rättegång. När de 60 dagarna var till ända, skrevs ett nytt formulär ut och på det sättet fylldes fängelserna av allt fler, som satt fängslade på obestämd tid.

Kyrkorna försökte genom Swazilands kristna råd påverka situationen, men manöverutrymmet blev allt mindre. Två av landets biskopar gick ut med ett öppet brev för att varna för utvecklingen, men brevet stoppades och blev aldrig publicerat utan kunde bara läsas upp i vissa av kyrkorna.

Missnöjet steg bland vanligt folk, men väldigt få förstod egentligen vad som hände. De styrande försökte med alla medel befästa sin makt.

Men maktkampen fortsatte i de inre cirkelarna. Flera prinsar satt bland de internerade och även rikspolischefen och hans ställföre-trädare arresterades, avsattes och ersattes av marionetter.

En dag ringde telefonen och en person, jag kände, som arbetade i ett annat afrikanskt land frågade, om jag hade möjlighet att kontakta en kvinna, som arbetade på ett av de stora hotellen utanför Mbabane. Hon var fru till den biträdande polischefen, som satt internerad.

Man ville, jag skulle söka upp henne eftersom Amnesty International tagit upp honom på sin lista över politiska fångar och de ville nu ha kontakt med de anhöriga. Man vågade inte kontakta henne direkt eftersom man inte visste tillräckligt om hennes situation och om brev nådde fram till henne.

Jag lovade naturligtvis att ställa upp och några dagar senare fick jag ett brev på posten adresserat till mig som innehöll ett annat kuvert till polischefens fru.

Det var inga problem att få tag i henne på hotellet. Hon arbetade i receptionen och när jag hälsade från min vän tog hon emot mig och vi kunde sitta ner i cafeterian och prata en lång stund.

Situationen i fängelset var spänd, men på det hela taget behandlades hennes man och de andra kända fångarna väl även om de stundtals drabbades av magsjuka och andra åkommor. Svårast var ovissheten om vad som skulle hända. Hon var glad och tacksam över att kontakten med Amnesty fungerat och att de fanns människor, som brydde sig om deras situation.

De förberedde nu att få tag i en advokat som skulle söka få Högsta domstolen att ta upp interneringarna, men de hade väldigt lite hopp.

Jag fick hälsningar tillbaka och kunde sedan ringa representanterna för Amnesty i Sverige. Vid flera tillfällen kunde jag så vara kontaktman med omvärlden. Fångarna visste, att de inte var glömda.

Vi följde utvecklingen med spänning. Den ena skandalen efter den andra avlöste varandra.

Uppgifter om korruption och förskingring av miljontals kronor av tullavgifter sipprade ut.

En man på i tullverket, som var medlem i en av mina församlingar blev avstängd från sitt arbete anklagad för medhjälp. Han kom bekymrad till mig och berättade sin historia.

Jo, det som antyddes i tidningarna var sant. Åtskilliga miljoner hade förskringrats genom ett bedrägeri med tullsedlar. Han hade vetat om det hela tiden, men förstått att hans överordnade varit inblandade - tullchefen och statssekreteraren och säkert folk ännu högre upp i det styrande rådet.

"Till vem ska man då rapportera," beklagande han sig. "Chefen är en bedragare i samarbete med sina överordnade. Polismakten är i händerna på rådet och den ny polischefen den värste skurken," berättade han.

Nu anklagades han själv för försummelser och blev avstängd från arbetet och ställd på bar backe.

Uppenbarligen pågick en maktkamp bakom kulisserna samtidigt som missnöjet spred sig bland vanligt folk. Flygblad från hemliga underjordiska rörelser började cirkulera.

Till slut blev trycket så stort att högsta rådet beslutade sig för att backa för att rädda vad som räddas kunde. Den unge kronprinsen flögs hem från England och presenterades för nationen som den utvalde tronföljaren. Efter avslutad utbildning skulle han krönas och makten lämnas över till honom.

Stämningen förändrades som genom ett trollslag och nya personer i den kungliga familjen som med förfäran följt utvecklingen började kunna göra sig gällande.

Vi glömde aldrig kvällen då en extraupplaga av "Times of Swaziland" ropade ut, att högsta rådet var upplöst och de ledande arresterade och skulle ställas inför rätta för högförräderi.

En ny polischef, sonsonen till grundaren av vår kyrka i Swaziland, utnämndes och min vän i fängelset, den tidigare ställföreträdande polischefen, fick också han ett nytt ansvarsfullt jobb.

Några veckor efter frigivningen utnämndes han, till allas förtjusning, till chef för landets alla fängelser.

Det varken första eller sista gången som Swazi-politiken bjöd oss på överaskningar.

Biskopsvigningen

Vid det första sammanträdet med den nya stiftsstyrelsen meddelade vår nyvalde biskop, att datum för hans biskopsvigning hade fastställts av kyrkans centralstyrelse till den andra söndagen i mars.

En halvtimme tidigare hade jag blivit vald till biträdande prost i kontraktet.

Eftersom den ordinarie prosten var tjänstledig för studier och befann sig i England, vände sig ordföranden till mig och sa, att som tillförordnad prost i Swazilands kontrakt fick jag ta hand om arrangemangen för biskopsvigningen.

Det är som vi lärde oss i Swaziland. "Man väljer inte sina uppgifter - de ramlar på en."

Jag visste inte, i vilken ände, jag skulle börja men redan veckan efter försökte jag tillsammans med några andra försöka få en bild av vad som skulle behöva ordnas.

Den blivande biskopen var med på sammanträdet och vi kunde snart konstatera, att cirka 800-1000 personer skulle nog komma från när och fjärran.

Alla vår kyrkas sju biskopar hade aviserat sin ankomst och utländska biskopar och gäster kunde också väntas. Särskilda inbjudningar måste skickas till de andra kyrkorna i Swaziland, regeringen måste informeras. Inte minst viktigt var, att kungen måste inbjudas personligen genom en delegation.

Förutom att ordna med själva vigningsgudstjänsten måste vi också ordna med mat till alla. Flera hundra personer skulle också behöva någon form av inkvartering.

Det allt överskuggande problemet var att lösa var själva gudstjänsten skulle hållas. Kyrkan på den gamla missionsstationen rymde högst 300 personer.

Efter mycket dividerande bestämde vi oss för att bygga en ny tillfällig kyrka som skulle rymma minst 1000 personer!

Vi valde en lämplig backe, med en svag sluttning strax intill vår vanliga kyrka och stegade upp 40 x 12 meter, som skulle behövas för att rymma så många.

Två stycken stora tält skulle nog kunna anskaffas och kopplas ihop, men det skulle ändå inte räcka till. Vi måste också bygga en särskild mittsektion och bestämde oss för att konstruera en sektion med pålar stora som telefonstolpar och täcka den med byggplast. Byggnadsingenjören på Lutherska Världsförbundets lokalkontor fick ta på sig ansvaret och en hel kontingent med folk anställdes i några veckor för att få allt färdigt.

Den gamla kyrkan behövde också en genomgång eftersom vi bestämde, att den skulle användas vid en nattvardsgudstjänst kvällen föe själva vigningen. Där skulle också gästerna tas emot och presenteras efter den inledande gudstjänsten.

De flesta husen på den gamla missionsstationen behövde en ommålning och det höga gräset runt omkring måste slå. Vägen in var också ett stort problem, den behövde både förstärkas och hyvlas.

Vi hade cirka sex veckor på oss att få allt klart men gav oss entusiastiskt i kast med uppgiften. En särskild kommitté bildades för att ha hand om utspisningen av de cirka 1000 personer, som väntades. Den bestämde sig snart för att den bästa lösningen var att inköpa två kor och få dem slaktade. Det skulle räcka till alla. Aktiviteten stegrades för var dag och fler och fler extra arbetare fick anställas.

Att få tag i kor i Swaziland och få transporttillstånd och slakttillstånd är en hel vetenskap. En av ledamöterna i stiftsstyrelsen använde flera dagar för uppgiften, men tre dagar före själva vigningen var ännu inte allt klart. Middagen gick fortfarande och betade i Zombodze 50 km från Mbabane på torsdagen. Men det hela löstes i sista stund och köttet transporterades upp och började anrättas i ett tiotal stora trebenta järngrytor vid skolan. Berg av morötter och potatis skalades och lådvis med vitkålshuvuden hackades.

Hela församlingen i Mbabane engagerades i arbetet. Några målade, andra skaffade fram och högg ved, andra lagade mat och städade.

Det allt överskuggande problemet var det myckna regnandet. Regnet stod som spön i backen tio dagar i sträck och vi undrade, hur det hela skulle sluta.

Det var en syn för ögat, att se männen gå och slå gräs med en slags kort lie i ena handen och ett paraply i den andra. Men ingen klagade. Alla gladdes över den stora händelsen, att vi skulle få vår egen biskop och bli ett eget stift.

Vi täckte golven i ett tiotal klassrum med gräs, där långväga besökande skulle få övernatta och hade också bokat hela det anglikanska church-centret Thokoza nere i staden för de speciellt inbjuda gästerna.

På kontoret arbetade jag själv med att göra gudstjänsttagendor och fotokopieringsmaskinen presterade tappert 350 exemplar för lördagens nattvardsgudstjänst och 800 för biskopsvigningen på söndagen med fram- och baksidor på åtskilliga papper.

På fredagen började folk anlända. Vår amerikanske student Peter hade fullt upp med att dirigera och ta emot alla. Fortfarande regnade det, ibland alldeles våldsamt, och vi började undra, hur det hela skulle sluta.

Vi hade presskonferens och var med i TV. Ett telegram meddelade, att Lutherska Världsförbundets generalsekreterare Gunnar Staalsett missat sitt flygplan i London, men nog skulle ta sig fram på något sätt, dock försenad. Han skulle vara med därför att biskopsvigningen drog samman hela vår kyrkas ledarskap, alla biskopar och hela kyrkostyrelsen utanför Sydafrikas gränser och detta var ett unikt tillfälle att träffa dem på neutral mark alla på en gång.

Matlagarna intensifierade sina ansträngningar i skolans klassrum och också i Riksbankens kök, som vi lyckats låna. LWF:s lastbilar anlände med bänkar och stolar från våra skolor och kyrkor på olika håll i landet.

På lördagen fortsatte regnet. Det gick knappast att ta sig fram i gyttjan utanför tältet, som dock höll tätt. Buslaster från Natal och Transvaal i Sydafrika, där vår biskop arbetat tidigare, började anlända och utspisades.

Mitt i röran fick jag ett besked från gränsen, att en busschaufför glömt sitt pass och nu undrade passagerarna, vad de skulle göra. Men jag lyckades i folkvimlet få tag i en annan chaufför, som skjutsades upp till deras undsättning.

Den ene efter den andre av hedersgästerna lotsades också hem till den nye biskopen, där hans fru och i viss mån han själv tog emot. Han hade fullt upp med att förbereda sig och tala med alla människor, som ville träffa honom.

Enligt programmet skulle vi börja nattvardsgudstjänsten i kyrkan klockan sju. En halvtimme innan vi skulle börja, insåg jag, att alla tre assistenterna, som skulle medverka, hade blivit fördröjda på regnhala vägar. I all hast fick jag skaffa fram tre nya. Vår gamle, numera prästvigde evangelist, prosten från det andra kontraktet och en prästvigd stiftssekreterare från ett annat stift engagerades.

Klockan sju hade kören från Mbekelweni inte kommit, men vi började gudstjänsten en kvart över med en överfylld kyrka: ca 350 personer med de flesta av de speciellt inbjudna gästerna, inklusive fem av biskoparna och den ovan nämnde Staalsett, som på underliga vägar tagit sig fram till Swaziland.

Det blev en härlig gudstjänst med all körsång på slutet, dock i varmaste laget, eftersom vi omedelbart efteråt fortsatte med tal och hälsningar och presenter till vår gamle biskop i stiftet, vi tillhört tidigare m.fl. De flesta hade kommit in genomblöta och efter en stund var luftfuktigheten så hög, att jag fick ta av mig glasögonen som immat igen fullständigt!

Men det var en fantastisk gudstjänst och, efter mat, fortsatte många hela natten med en s.k revival, en slags

lovsångsgudstjänst, som en av våra präster ledde.

Nattimmarna använde vi först till att planera ordningen för processionen, men vi fick i alla fall några timmars sömn, innan vi steg upp vid sextiden i strålande solsken!!

Långt efter kommenterade folk detta faktum med solskenet. Vi hörde folk säga, att lutheranerna måste vara ena hejare till att bedja, ty hur kunde vädret förändras på detta sätt i absolut rätta ögonblicket?!

Vägen fram till tältet torkade upp och folk från när och fjärran anlände. Vid niotiden började jag försöka ordna processionen, vilket inte var så lätt med ett 50-tal präster i olika utstyrsel, olika kyrkoledare, inklusive de anglikanska och katolska biskoparna i Swaziland, vår egen kyrkas sex biskopar och biskop Helge Fosseus från Sverige. Han var själv biskop i den lutherska kyrkan i Sydafrika på 1960-talet. Det gick dock ganska hyfsat, så när som på alla, som kom för sent och droppade in hela tiden och ställde sig på fel plats.

Vid halvtiotiden fick vi besked om att tältet var praktiskt taget fullt, d.v.s c:a 850 personer. Just som vi skulle sätta igång, fick vi se den kungliga eskorten komma genom grinden.

Det var inte kungen själv, men två stora bilar med poliseskort anlände med hans fyra fruar! Tillsammans med några mera framträdande prinsar representerade de kungahuset. Inrikesministern och utbildningsministern representerade regeringen.

När väl processionen med en blåsorkester i spetsen nått fram till tältet, fick vi göra ett hastigt avbrott. En busslast med den *gamle* kungens fruar anlände också och fick eskorteras in i och ta plats framme i tältet!

Gudstjänsten avlöpte väldigt fint. Alla såg och hörde biskop S.E. Serote förrätta vigningen, assisterad av de andra biskoparna. Hela gudstjänsten tog mindre än två timmar. Men alla tal, inklusive sång av kungens fruar och även gamle kungens fruar, tog ytterligare en och en halv timme.

När drottningarna började sjunga, såg jag byggnadsingenjören, som byggt det särskilda podiet för dem, blekna. Han förklarade efteråt varför. Han var livrädd, att de skulle börja dansa, för då hade hela konstruktionen rasat samman!

Utspisningen av de 600, som stannade för att äta, avlöpte otroligt smidigt. Två tält var uppsatta för hedersgästerna och alla åt och blev mätta. Drottningarna fick sin lunch i ett hus, som särskilt inretts för dem, eftersom de inte får äta tillsammans med andra män än kungen själv.

Underhållning hade ordnats med traditionella danser utförda av skolbarn från en av våra skolor, som konkurrerade med ett mera modernt brass-band.

När folk började troppa av, återstod diskning och städning m.m. Här gjorde den lokala församlingen ett jättearbete. Det kändes faktiskt vemodigt att börja plocka ner tältkatedralen, som tagit så många veckor att bygga.

Men det var ju inte tältbygget, som var det viktiga, utan att det fortsatta byggandet av Kristi kyrka i Swaziland tagit ett viktigt steg framåt!

1992© Yngve Kalin